

Vinh Đức

Bangkok, Thái Lan, ngày 26/12/2011

Tôi hiện là một trong khoảng 600 người Việt Nam đang tị nạn tại Thái Lan. Ngày 20/02/2011, vì sự bảo vệ của CSVN đối với những người đấu tranh cho dân chủ, tự do và nhân quyền cho đồng bào trong nước, tôi buộc phải đào thoát khỏi Việt Nam để chuyển sang Thái Lan lánh nạn. Nơi đây tôi gặp nhiều đồng bào khác cũng như tôi. Họ phải ra đi vì bị đàn áp vì lý do chính trị hay tôn giáo.

Khi đến Bangkok, tôi mới thấy mình đang trong tình trạng vô cùng bi đát mà trước kia, dù là một người đã có nhiều kinh nghiệm về tị nạn tại Thái Lan như tôi cũng không thể hình dung nổi!

Tiếp đây, cũng xin được mô tả phép trình bày về những kinh nghiệm của tôi về quá khứ tị nạn của bản thân tôi trên đất Thái 21 năm trước đây: Tôi đã từng vượt biển bằng tàu đến tỉnh Songkhla, miền nam Thái Lan vào ngày 14/12/1989. Vô phúc cho chúng tôi vì chúng tôi đã đến Thái Lan sau mốc đóng cửa các trại tị nạn Đông Nam Á (cut-off date) 14/03/1989. Chúng tôi không được UNHCR tiếp nhận công nhận là người tị nạn và được xét đi đến nơi cư trú tạm thời, mà phải trải qua một tiến trình Phỏng Vấn Thanh Lịch Tị Nạn (refugee screening) của nước tị nạn (Thái Lan) và mới người chúng tôi được đánh số, khi đi bằng ba chuyến PST. Đây là chính sách chung cho toàn vùng, được quốc tế mệnh danh là Chương Trình Hành Động Toàn Diện (Comprehensive Plan of Action, gọi tắt là CPA). Những ai qua phỏng vấn thanh lịch “được” (screened in) sẽ được UNHCR công nhận là người tị nạn và được đến nơi cư trú tạm thời; ai bị “rớt” thanh lịch (screened out) sẽ bị trả về Việt Nam.

Sau một thời gian ở Songkhla, tôi bị chuyển về trại Panatnikhom, tỉnh Chonburi đúng vào ngày 30 Tết năm Canh Ngọ (1990), và ở tại khu L, nhà L34. Ngay khi đặt chân lên Songkhla, tôi đã phải giúp làm thông dịch viên tiếng Anh cho một viên chức UNHCR chuyên trách tiếp nhận thuyên nhân Việt Nam đến theo biển các tỉnh phía Nam Thái Lan. Ông ta là người gốc Lào biết một ít tiếng Việt lấy tên Việt là Chính. Ông hết lòng lo lắng giúp đỡ những thuyên nhân Việt Nam chúng tôi. Ông đã đưa tôi vào Văn Phòng Social của UNHCR trong trại giới thiệu tôi vào làm việc tiến hành về nhiệm vụ thông dịch lập hồ sơ đăng ký ban đầu (First Report Section) cho thuyên nhân Việt Nam.

Và tôi đã làm việc với Phòng Social của UNHCR trong trại Panatnikhom cho đến cuối năm 1991 thì bị chuyển về trại Sikiew, tỉnh Nakhornratchasima đến nơi có tầm dung Thái Lan... "thanh lọc"! Trại trại Sikiew, khoảng giữa năm 1993, sau khi việc thanh lọc và công bố kết quả... "Rốt" cho họ và họ thuyết nhân tại đây, Phòng UNHCR Social đã bắt buộc phải Đăng Ký hồ sơ ban đầu để biến thành Văn Phòng Trại Tự nguyện Hồi hương (Voluntary Repatriation Office) nhằm thúc đẩy tiến trình ORP (Orderly Repatriation Program - Hồi hương Trật Tự). Vì cùng đồng bào phải đi tiếp tiến trình thanh lọc bắt buộc công của nơi có tầm dung cho những mục đích đánh rớt để ép buộc thuyết nhân hồi hương, ngăn chặn làn sóng thuyết nhân ra đi tới Việt Nam, nên tôi đã không phải chờ văn phòng Social Trại tự nguyện hồi hương của UNHCR trong trại nữa. Sau đó, cũng như bất kỳ bao thuyết nhân khác, tôi đã bắt buộc phải hồi hương về Việt Nam. Vì tôi và một số anh em tiếp tục tranh đấu cho nhân quyền và dân chủ nên bị chính quyền đàn áp và rượt đuổi phải rời bỏ quê hương lần thứ hai.

Trại hồi về trại Tự nguyện tại Thái Lan; hồi tại đây, tất cả những người Việt lính nạn (asylum seekers) tại Thái Lan không được trợ giúp gì từ Cơ Quan UNHCR ngoài trại trại họ phải tự mình kiếm sống. Vì không còn trại tại nơi này nữa, chúng tôi phải tự xoay sở kiếm ăn, chỗ ở, và phải luôn luôn đi để tránh cảnh sát Thái. Vì Chính Phủ Thái không ký Công ước 1951 của Liên Hiệp Quốc về người tị nạn, nên cảnh sát Thái có thể bắt giam chúng tôi vào trại giam di dân IDC (Immigration Detention Center) ở Bangkok bất cứ lúc nào, kể cả những đồng bào đã được Cơ Quan UNHCR phỏng vấn và đã được công nhận quy chế tị nạn. Khi đã vào IDC thì không có ngày ra. Năm nay, hai người Việt, một nam một nữ, đã qua đời sau nhiều năm ở trong trại giam này.

Khi người lính nạn được UNHCR cấp quy chế tị nạn thì được gọi là người tị nạn (refugee). Chỉ khi đến lúc này, UNHCR sẽ trợ giúp một phần tiền ăn, tiền nhà và được săn sóc y tế, giáo dục... Và mới đây, do sự vận động của một số tổ chức người Thái, chính phủ Thái đang thay đổi chính sách mới: ai đã có quy chế tị nạn mà bị bắt giam vào IDC thì có thể đóng tiền thuê thân để được thả những người phải có tổ chức bảo lãnh và trang trại chi phí để sống hàng tháng, phải có trú ẩn nơi chỗ ở và phải trình diện hàng tháng. Với chính sách mới này, người đã có quy chế tị nạn có thể hồi hương hoặc thoát khỏi cảnh giam cầm vô thời hạn.

Có quy chế tị nạn chưa phải là xong vì việc định cư có khi mất lâu lắm; có người đã chờ đợi 5, 6 năm mà vẫn chưa lên được đồng định cư. Vì UNHCR chỉ giúp đỡ để sống trong một thời gian

ngập, nhịp ngập ngập i lâu cũng sẽ i gộp bở tởc vớ đởi sớng.

Nhịp đởng bào chớa có hay đã bở tở chới tở cách tở nớ thì hoàn cớ nh vô cùng bi đát cớ vớ nớ i ỏn chớ nớ i nớ an ninh cá nhân, vì đi không đở cớ mà i Thái Lan cũng không xong vì không đở cớ phép làm ỏn sinh sớng; hớ không có con đở ng trớ vớ vì tù đờ tra tở nớ a CSVN đờng chớ đở i hớ. Hớ đờng sớng vớ tở vớ ng nhớ nhớ ng bóng ma ngoài vòng pháp luật, hoàn toàn không có tở ng lai và chớ ng ai có thớ hiớ u đở cớ hớ làm cách nào đở sinh tở nớ trên đở tở Thái chớ ngày Quê Hớ ng không còn ỏch Cớng Sớ n đở quay vớ.

Tớ u chung, đở i vớ i sớ 600 ngớ i Việt đờng lãnh nớ nớ Thái Lan hiớ n nay, vớ c trớ giúp pháp lý đở đở c xét là tở nớ n và sớ m đở nh cớ là mớ i quan tâm hàng đở u. Hiớ n nay i Thái Lan có tở ng cớ ng 150 ngàn đở n 200 ngàn ngớ i i nhớ ng Quớ c Gia khác chớ y sang xin tở nớ n và chớ có 4 tở chớ c trớ giúp vớ pháp lý: Asylum Access vớ i 4 luật sớ, Jesuit Refugee Service (JRS) vớ i 2 luật sớ, Thai Refugee Committee vớ i mớ t luật sớ (nhớ ng chớ a chính thớ c hoớ t đở ng), và Văn Phòng Trớ Giúp Pháp Lý cớ a BPSOS vớ i hai luật sớ ngớ i Việt. Tớ chớ c này là cái phao đở c nhớ t cho sớ đở ng bào đờng lãnh nớ nớ Thái Lan và đờng rớ t cớ n sớ tiớ p tay yớ m trớ cớ a cớ ng đở ng ngớ i Việt i hớ i ngoớ i.

(Còn tiớ p)

Bangkok, Thailand

[Nguyễn Tấn San Mớ ch Sớ ng thuớ c hớ thớ ng truyớ n thông cớ a BPSOS: <http://www.machsongmedia.com> .]